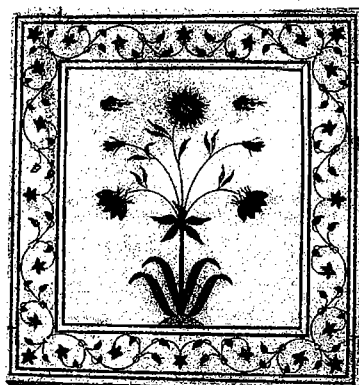

در دنیای پزشکی امروز بر اساس مدارک و آمارهای سازمان جهانی بهداشت، انگیزه و علاقه‌ای مردمی و حرکتی عظیم نسبت به طب مکمل، خصوصاً طب سنتی دیده می‌شود. در پی وجود چنین مدارک و مستندات، کاخ سفید به منظور انتقال درست و مفید طب سنتی و مکمل به جامعه و سیستم بهداشتی- درمانی آمریکا، به تعیین، تعریف و تبیین استراتژی‌هایی در رابطه با روند و روش‌های تحقیقات، آموزش و شیوه‌های ارائه خدمات درمانی در آمریکا پرداخت. در این مقاله سیستم بهداشتی آمریکا به عنوان نمونه یک سیستم بهداشتی مدرن و پیشرفته و در عین حال گرایش آن به طب مکمل و سنتی و تدوین استراتژی و برنامه‌هایی در این زمینه به اختصار بیان می‌شود تا بدینوسیله اهمیت طب سنتی ایران و ضرورت احیا و تلفیق آن با سیستم درمانی کشورمان روشن تر شود.

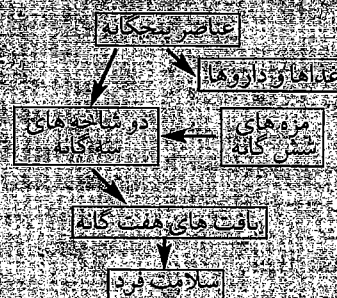
تأسیس سازمان ملی طب مکمل و جایگزین (NCCAM) در سال ۱۹۹۸ در آمریکا موجب تحول بزرگی در زمینه پیشرفت تحقیقات در این زمینه در این کشور شد. در همین راستا و در پاسخ به نیاز مردم جامعه آمریکا، کاخ سفید با دستور مستقیم رییس جمهور وقت در مارس سال ۲۰۰۰ زمینه تشکیل یک کمیته منتخب مسوول انجام تحقیقات و تدوین استراتژی و ارائه راهکار در رابطه با طب سنتی و مکمل را فراهم آورد.

نتایج مربوط به هیجده ماه تحقیق و بررسی‌های کمیته مسوول، خبر از وجود حدود ۱۷۰۰ شرکت، سازمان و گروه‌های بهداشتی- درمانی استفاده کننده از طب مکمل و جایگزین داد. همچنین مستندات و نتایج بررسی‌ها نشان داد که میزان علاقه، انگیزه و رویکرد جامعه برای استفاده از طب سنتی و مکمل طی ۳۰ سال گذشته، مخصوصاً در زمینه بیماری‌های مزمن با دوره درمان‌های طولانی و بیماری‌هایی که کیفیت زندگی بیماران را کاهش می‌دهد، به شکل مداوم و پیوسته در آمریکا افزایش داشته است. آنالیز آماری نتایج نشان داد که بسته به نوع تعریف ارائه شده برای طب مکمل، بین ۶/۵ تا ۴۳ درصد از جمعیت آمریکا از طب مکمل و جایگزین استفاده می‌کنند.

■ برخی از شاخصه‌های طب سنتی و مکمل

در طب الوپاتی تا کنون تعاریف گوناگونی برای سلامتی ارائه شده که در هر یک سعی شده که کاملترین تعریف ارائه شود ولی در تمامی این تعارف محوریت اصلی تعریف بر عدم وجود بیماری است و این در حالی است که در طب مکمل توجه به مسایل روحی و جسمی و در نظر گرفتن شرایط اجتماعی و عادات بومی و فرهنگی افراد هم در تعریف بیماری و هم در انتخاب روش درمان مدنظر است.

شیرین، عنصر غالب آن خاک و آب بوده، موجب افزایش کافا و کاهش تپا و آتا ترش، عنصر غالب آن خاک و آتش بوده، موجب افزایش کافا و تپا و کاهش آتا می‌گردد. شور، عنصر غالب آن آتش و آب بوده، موجب افزایش کافا و تپا و کاهش آتا می‌گردد. تند، عنصر غالب آن آتش و آب بوده، تپا و آتا را افزایش داده کافا را کاهش می‌دهد. تلخ، عنصر غالب آن هوا و آتش بوده، آتا را افزایش داده تپا را کاهش می‌دهد. کین، عنصر غالب آن هوا و خاک بوده، تپا و کافا را کاهش می‌دهد.

بر مبنای این متون و نوشته‌های یوروودیک، متوجه می‌شویم تاکنون که بر نسبت داخل فصول مکانها و مراجهای مختلف به سردی و گرمی شده، نسبتاً کمتر از طب سنتی ایرانی است. در عوض سعی شده که بندها و مراجهای مختلف به دو شاخه یا طبایع سه گانه ربط داده شوند. به عنوان مثال به جای اینکه از فصل پائین بعنوان فصلی سرد و خشک نام ببرند آن را فصلی و آکائی می‌نامند.

با توجه به تعریف و مفاهیم پایه طب سنتی و یوروودا یافتن نقاط مشترک بین این

دو طب کاری بسیار ساده به نظر می‌رسد و این ایده را به ذهن مشخص می‌دهد که این دو ریشه‌ای مشترک داشته‌اند و با اینکه در طول زمان و مکانی از فقدان نظر محققان طب سنتی ایرانی و یوروودیک بهره فراوانی نصیب این دو علم شده است، امیدواریم که در آینده شاهد از بین رفتن این تضاد نظر ها و در نهایت گامی بزرگ جهت ارتقاء سلامتی بشر که هدف همه این علوم است باشیم.

منابع

The legacy of charaka MS
vallabhan, orient long map
Prakruti Dr. Robert E.
Svoboda, Motilal
Banarsidass
Ayurveda Secrets of healing,
Maya Tiwari, Motilal
Banarsidass
Ayurvedic cures for common
diseases, Dr. Bhagwan
Dash
Hind pocket books.

سازمان ملی طب مکمل و جایگزین (NCCAM)

گردآوری و ترجمه:

حسین رضایی زاده. پزشک

طیبه طاهری پناه. پزشک

عضو گروه تحقیقات طب سنتی ایران، دانشگاه شاهد

انجمن علمی طب سنتی ایران. مرکز رشد استعدادهای درخشان. دانشگاه علوم پزشکی تهران

راهبرد جامع علمی و سیاسی آمریکا در قبال طب سنتی و مکمل

امروزی وجود داشته باشد. آنچه حقیقت دارد این است که یک چیز به نام طب [بدون پسوند و پیشوند] وجود دارد که در طول دوران به حد کافی مورد آزمون و خطا قرار گرفته است و دچار تحول و تکامل شده است. در طول زمان معلوم شده که کدام دارو یا کدام روش موثرتر است. این منطقی نیست مکتب و روش های درمانی را که مکرراً مورد استفاده قرار گرفته را به عنوان یک مکتب فرعی یا آلترناتیو مطرح کنیم و کنار بگذاریم. ما باید بر اساس نتایج بررسی ها و تحقیقاتی که نشان می دهند که یک روش درمانی مفید یا بی ضرر است، آنها را بپذیریم.

■ طب سنتی و مکمل در مراکز علمی

نتایج بررسی ها نشان می دهند که ۷۲ درصد از دانشکده های پزشکی در دنیا واحد درسی اختیاری یا اجباری تحت عنوان طب مکمل دارند و تعداد پزشکی که از طب مکمل در طبابت خود استفاده می کنند، روندی رو به رشد دارد. بر اساس گزارش انجمن بیمارستان های آمریکا، در ۱۶ درصد از بیمارستان ها در سال ۲۰۰۰ خدمات مربوط به طب مکمل ارائه می شده است و این در حالی است که آمار این خدمات در سال ۱۹۹۹، یازده درصد بوده است. در این بررسی ها مشخص شده که بسیاری از مراکز درمانی بزرگ و معتبر مخصوصاً مراکز تحقیقاتی- درمانی سرطان و پلی کلینیک ها علاوه بر روش های رایج درمانی از طب مکمل نیز استفاده می کنند.

■ طب سنتی و مکمل در آینده

استفاده از طب آلوپاتی و طب مکمل در کنار یکدیگر در جایگاه ها و شرایط مناسب از سال ها قبل در تعدادی از بیمارستان ها شروع شده که نتایج بررسی ها بیانگر روند رو به رشد این شرایط است. همچنین بسیاری از مراکز درمانی و شرکت های بیمه با توجه به گسترش استفاده از طب مکمل خواهان همکاری و سرمایه گذاری در این زمینه هستند که نویدی برای فراهم شدن زمینه ترویج علمی و منطقی و البته ارزان طب سنتی و مکمل خواهد بود.

در پایان لازم به ذکر است که نتایج تحقیقات دوساله هیأت منتخب دولت آمریکا در سال ۲۰۰۲ با ارائه راهبردها و راهکارهای علمی و عملی به سیاست گزاران عرصه بهداشت و درمان این کشور تحت عنوان زیر به صورت رسمی منتشر شد:

White House Commission on Complementary and Alternative Medicine Policy. Final Report. 2002

در طب کل نگر تاکید بر توجه بر همه جنبه های فیزیکی، روحی، روانی و شرایط بومی و عادات فردی و فرهنگی به عنوان ابعاد اساسی در بهبودی و سلامت وجود دارد.

■ چرا طب سنتی و مکمل؟

با کاهش خطر بیماری های حاد عفونی و سایر بیماری های حاد تهدیدکننده حیات، توجه مجامع تحقیقاتی و درمانی پزشکی در جهان به سمت بیماری های مزمن و مشکلات پیچیده آنها جلب شد. در این دسته از بیماری ها علاوه بر تحمیل بار اقتصادی فراوان، بدلیل سیر طولانی، درمان هایی که فقط جنبه موقتی دارند منجر به کاهش کیفیت زندگی بیماران می شوند.

نتایج شاخص های سلامت در قرن بیستم بیانگر افزایش طول عمر افراد است که شیب آهسته و تدریجی پیرتر شدن جمعیت موجب افزایش مشخص و معنادار بیماری های مزمن مانند آرتریت، کمردرد، دیابت، فشارخون بالا، بیماری های مزمن قلبی و عروقی و سرطان شده است. این موضوع مجامع پزشکی را بر آن می دارد تا تلاش کنند در آینده قادر به حل این بیماری ها و عوارض مربوط به آنها باشند.

تحقیقات بین المللی نشان داده اند که شکایت عمده ای که بیماران برای درمان آن به طب مکمل مراجعه می کنند، درد است (۲۴ درصد موارد). همچنین بررسی های انجام شده در یک کلینیک روماتولوژی نشان می دهد، علت استفاده از طب مکمل در بین ۵۰ درصد از بیماران استفاده کننده از طب مکمل، عدم پاسخ و بهبود در استفاده از داروها و روشهای طب رایج بوده است.

■ سرطان و طب مکمل

به منظور بدست آمدن آماری از شیوع و پیش بینی میزان استفاده از طب مکمل در میان مبتلایان به سرطان، تحقیق و بررسی در چندین مرکز پیشرفته درمانی سرطان انجام شد. نتایج نشان داد که در تمامی این مراکز از روشهای درمانی ترکیبی استفاده می شد. ۶۳-۷۵ درصد از بیماران از حداقل یکی از روشهای طب مکمل استفاده می کردند. در ۷۳ درصد از استفاده کنندگان از طب مکمل، نتایج بررسی های آزمایشگاهی نشانگر افزایش توان پاسخ سیستم ایمنی بود.

یکی از ویراستاران مجله پزشکی نیوانگلند در سال ۱۹۹۸ درباره طب مکمل معتقد است: امکان ندارد دو جور طب، یکی مکمل یا سنتی و دیگری